III. évfolyam | Arad, 1888. Szeptember 3 Hétfő | 239-ik szám.

Szerkesztőség:
Petőfi-utcza 1. szám II.
Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.
Kiadóhivatal:
Petőfi-utcza 1. sz. (Ungerleider Albert könyvnyomdájában.)
Hirdetések díjszabás szerint.
Egyes szám 5 kr., ünnep- és vasárnap utáni szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASAGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.
Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 12 frt
Fél évre 6 frt
Negyed évre 3 frt
Egy hóra 1 frt
Vidékre postán küldve:
Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hóra 1 frt 20 kr
Hirdetések helyben fizetendők.
Százalékot nem adunk.

Arad, szeptember 2.

A német császári család nagy ünnepet ült a napokban a sok gyász után: megkeresztelték a II. Vilmos császár ujonnan született fiát, a legifjabb Hohenzollern-sarjadékot — nagy reminiszczencziákat keltő helyiségekben, Nagy Frigyes termeiben- Monarchiánk szövetségese, II. Vilmos német császár eme családi örömünnepén dynasztiánk is képviselve volt.

A franczia tengerészeti hadgyakorlatok alkalmával rendezett lakomán Floquet franczia miniszterelnök ugyan békés szellemü, de önérzettel dagadó beszédet tartott, hangoztatva, hogy Francziaország mai kormányformájában nem fél sem kül-, sem belellenségektől, sem a monarchikus restaurácziótól (a mi válasz akar lenni Audiffret-Pasquier herczegnek a párisi gróf érdekében tett minapi manifesztacziójára), sem pedig a diktaturától (a mivel bizonynyal Boulangert akarja veszélytelennek deklarálni.) Mi őszintén óhajtjuk, hogy e beszéd később ne bizonyuljon elbizakodásnak, melyet a tények megczáfolnak.

Hogy a franczia viszonyokról irunk, megemlitjük Adamdné asszony ujabb leleplezéseit, — folyóiratában, a »Nouvelle Revue«-ben. A franczia irónő eme legujabb leleplezéseinek is nyilvánvaló czélja diszkreditálni Bismarckot s a német politikát Oroszország előtt. A »Nouv. Rev.“ fogasabb állitásai szerint a czár nem tagadta el a meghivást a stettini találkozásra, és pedig azért, mert tudomására jutott a Bismarck és Koburg Ferdinánd közti titkos jegyzékváltásnak. A német birodalmi kanczellár Koburg Ferdinándhoz állitólag titkos jegyzéket intézett, melyben azt mondja, hogy »a hivatalos Németország nem ajánlja, hogy a bulgár trónt elfoglalja, de Németország bensőleg helyesli e lépést. A nevezett folyóirat közli Koburgnak egy levelét is a flandriai grófnéhoz, melyből kitünik, kogy csak Bismarck titkos biztatására foglalta el a bolgár trónt, s hogy az eltagadott összes okmányok hitelesek. A franczia irónő e fontoskodó szenzáczió vadászata bizonynyal épp ugy megkapja a megfelelő választ, mint előbbi misztifikáló »leleplezései.«

Az Arad és Vidéké"-nek. Legyen ugy, hogy boritsuuk fátyolt a multakra, a melyekben mi egyébiránt a publiczistika bevett törvényei ellen nem vétettünk, s a fátyolt semmi esetre sem alkalmazhatjuk arra, hogy országgyülési képviselőt ne lehessen név szerint emlegetni, legyen az akárki. Az országgyülési képviselő más tekintetek alá esik, mint a többi halandó. A mint lehe- például Falk Miksát vagy más képviselőt politikai müködésében, s néha még társadalmi szereplésében is birálni, dicsérni vagy szidni, ugyanugy lehet Justh Gyulát is, mert e tekintetben ő sem képezhet kivételt, bármilyen nagy ur legyen is Makón, s az „Arad és Vidéke“ szemeiben. Az országgyülési képviselőnek ugy a parlamentben mint azonkivül elmondott szónoklatai, nyilatkozatai és korteskedései nyilvános birálat alá esnek. E felfogásunk tekintetében bátran apellálunk a fővárosi sajtóra. A ki tehát a publiczistika elemeivel nincs tisztában, az ne vállalkozzék politikai lap szerkesztésére.

A »tisztességtelen“ kifejezéssel pedig ne dobálódzék az „Arad és Vidéke“ fiatal szerkesztője, mert ez ismételt éretlenségeért egyszer már verekedtünk. Elég lovagiatlanul ujból él vele reánk czélozva. A többit a közönségre bizzuk.

Legujabb posta.

— **Uralkodónk látogatása az orosz cárnénál.** Ferencz József király szombaton délben 12 órakor érkezett meg szakadó esőben. A pályaudvaron Miklós nagyherceg trónörnökös fogadta osztrák ulánus ezrodének egyenruhájában. Ott voltak továbbá: a kumberlandi herceg, Voronzov-Daskov miniszter, Klenk udvari marsall, Volger alezredes. Az uralkadó orosz ezredének egyenruháját viselte. Többször megcsókolta a trónörököst és szivélyesen üdvözölte a kumberlandi herczeget. Ezután Voronzov grófnak nyujtá kezét. Majd kocsira ült a trónörökössel s a kumberlandi herczegi kastélyba hajtatott. A pályaudvar előtt nagy néptömeg gyült össze az eső daczára is s élénken üdvözlé az uralkodót. A kastélyban a kumberlandi herczegné a királyt a folyóson fogadta. Az orosz czárné a lépcsőzetig ment a király elé. A walesi herczegnét a király saját lakosztályában látogatta meg. Délben 1 órakor ebéd volt, melyen Ferencz József király, az orosz czárné, a hannoveri király özvegye, Mary herczegnő, az orosz trónörökös, Xenia nagyherczegnő, a walesi herczegné három leányával, a kumberlandi herczeg és herczegné, György és Vilmos herczegek és Mária Lujza herczegnő vettek részt. Az ebéd 2 óra után ért véget, mire Ferencz József király ő felsége ugyanazok társaságában, kik jövetkor fogadták, a pályaudvarba ment és 4 órakor elutazott Csehországba, a hadgyakorlatokra. Este 11 órakor elutazott a czárné is a trónörökössel és Xenia nagyherczegnővel.

Az
„ARADI KÖZLÖNY“
(Megjelen mindennap.)
Előfizetési feltételei.

Helyben házhoz hordva:

Egy évre	12 —	kr
Fél évre	6 „	— „
Negyed évre	3 „	— „
Egy hóra	1 „	— „

Vidékre szétküldve:

Egyévre	14 frt	— kr
Fél évre	7 „	— „
Negyed évre	3 „	50 „
Egy hóra	1 „	20 „

Felkérjük lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése julius végén lejárt, hogy az előfizetést mielőbb megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny“
kiadóhivatala.

NAPTÁR.

Szeptember 3. Hétfő, Romai katholikus naptár: Mansvét. Protest. naptár: (augusztus 22.) Agatonik. Nap kél 5 óra 22 perckor, nyugszik 6 óra 36 perczkor.

Szeptember 2. Az aradi hadastyán egylet közgyülése délután 2 órakor a városházán.

Szeptember 7. és 8. Kelemen ünnepél Aradon, Csanádpalotán és Makón.

Szeptember 8. és 9. Országos tornaünnepély Aradon.

— „A Kölcsey könyvtár“ kedden és szombaton délután 3—4 és pénteken délelőtt 11—12 óra közt használható.

HIREK.

Arad és vidéke.

— **Az „Aradi Közlöny“ szerkesztősége, mától fogva lapunknak a Petőfi-utcza 1. szám alatt lévő nyomda helyiségével egy épületben van, balra a második emeleten.**

— Teljes ellátást kaphat két középiskolai tanuló egy a lyczeum közelében (Eötvös-utcza 1. szám alatt) lakó intelligens családnál hol minden tekintetben megfelelő felügyeletben részesülnek. Bővebb felvilágositást ad lapunk szerkesztősége és kiadóhivatala

— A Kelemen-ünnepélyre érkező vendégek névsora a következő: B[illegible] Arnád és Szigeti Imre, az akadémia képviseletében, Evva Lajos a népszinház igazgatója, Vidor Pál a népszinház tagja, Bulyovszkyné-Szilágyi Lilla és fia Bulyovszky Aladár miniszteri titkár (Kelemen rokonai), Pálmay Ilka a népszinház müvésznője Náday Ferencz a nemzeti szinház tagja, Pulszky Márkus Emilia a nemz. szinház müvésznője, Feleky Miklós a központi szinészegyesület alelnöke, Várady Antal dr. a szinészegyesület igazg. tanácsosa, Ditrói Mór a kolozsvári szinház igazgatója, E. Kovács Gyula a kolozsvári szinház tagja, Aradi Gerő a szegedi szinház igazgatója, Halmay Imre a szathmári szinház igazgatója, Nemes Ferencz a népszinház titkára (Kelemen unokaöcscse) Vály Béla dr. a szinészegyesület igazg. tanácsosa, Szilágyi (Spiegel) Arabella szinművésznő, Sarkadi nővérek a magyar kir. opera tagjai, Bényei [illegible] let igazgatója és neje Bényeiné Harmath Emma, továbbá a fővárosi sajtó képviselői. — A mint értesülünk, az akadémia küldöttei Fábián László főispán ur vendégei lesznek. — A Kelemen-rokonság közül az ünnepélyen résztvenni igérkeztek a budapesti Bulyovszkyak, Nemes Ferenczen és Kelemen Kajetánon kivül: Simon Gábor ügyvéd és családja Aradról, Kelemen Kálmán árvaszéki elnök Szegedről, Hayabácsné szül. Kelemen Klára, Kelemen László, Kelemen Róza és férje Lbzsinczky András, Rimanóczyné szül. Kelemen Lujza és leánya Rimanóczy Erzsi, Kelemen György, Kelemen Klára, Kelemen Borbála, Kelemen Róza, Benczur Dániel és neje, mindannyian Gyorokról, Reizner János a Somogyi könyvtár könyvtárnoka Szegedről. — Szeged városát az ünnepélyen Szluha Agoston városi főkapitány képviseli, a szegedi szinügyi bizottságot pedig Nagy Sándor és Kulinyi Zsigmond lapszerkesztők. Megemlitjük még, hogy a szini előadásban előforduló ballett zenéjére Mosonyi igazgató már egy nyolczas zenekart alakitott. Az előadásra a jegyek rendkivül kelendők s páholy már alig kapható, mert többnyire lefoglalták a tavalyi páholybérlők. Az előadásnak az eddigiek szerint jóformán [illegible] jellege lesz. Az ünnepély-rendező bizottság permanens[illegible] müködését, s naponkint fél 12-től [illegible]-ig a szinházi irodában ülésezik.

— **Kinevezés.** Kolossváry József makói aljárásbiró az egri kir. törvényszékhez biróvá neveztetett ki.

— **Véglegesités.** A m. kir. vallas- és közoktatásügyi miniszter — mint a hivatalos lap közli — Steinitzer Eugénia aradi állami felső leányiskolai rendes tanitónőt ezen állásában végleg megerősitette.

— **Az esküdtszék névsora.** Az „Alföld“ és az »Arad és Vidéke“ erőlködnek, hogy mégis csak helyesnek bizonyult az a névsor, melyet ők az esküdtszékről előre közöltek még a sorsolás megejtése előtt. Hát ez csak azt bizonyitja. hogy ugy mint másutt, Aradon is előre megállapitják a kisorolandó esküdtek névsorát, s ez ellen az alig is mellőzhető gyakorlat ellen, melyet a fővárosban is követnek, nem tiltakozik senki. Az „Alföld“ hozzájutott a kisorsolandók előre megállapittatott névsorához. A forma kedvéért azonban mégis csak illendőbb lenne a [illegible] után közölni.

— **Jönnek a katonák!** A Nagyváradon gyakorlatozó aradi katonák f. hó 8-án indulnak el hazafelé, s igy rövid idő mulva ismét megélénkül a vár [illegible] leszáll a czivilek ázsiója.

Az „ARADI KÖZLÖNY“ tárczája.
(Szeptember 3.)

Visszaemlékezés Világosra.

Irta: Kőrösi Sándor.

Ninos magyar ember, ki Világos szomoru napjait elfeledhetné.

Nem az elmult néhány évtized, de évszázadok sem lesznek képesek elfeledtetni, hogy e hely, győzelemmel vivott szabadság harczunk gyásztemetőjévé lön.

Elfeledhetnők-e mi, kik akármily kismértvben e harcznak mind dicső, mind szomoru phazisaiban résztvettünk, és nem kell-e emlékeinket feljegyeznünk?

Azt hiszem, én is csak természetes dolgot cselekszem, ha éppen a világosi szomoru, de egyszersmind tanulságteljes eseményekre visszapillantást vetek s elmondok olyan dolgokat, melyek az ottani, akkori nézeteket és hangulatot elénk varázsolják.

A mult hó 13 án harminczkilencz éve mult hogy ez esemény bekövetkezett.

Ez idő óta ezeren és ezeren haltak el, kik az akkori nagy eseményekben tevékeny részt vettek.

Sok sziv porlik már a sir jéghideg hantjai alatt, melyek szabadságharczunkban, a magyar állam függetlenségének eszméjeért lángoltak.

Sok kar lett azóta a férgek prédájává, melyek 1848—49-ben a magyar önálló állami lét, az alkotmány, a szabadság, és az emberi jogok védelmére ragadtak fegyvert, és azt ugy forgatták, hogy nemcsak diadalmasan verték le a haza nagyszámu elleneit, de az egész müvelt és szabadságszerető népek bámulatát vonták magukra.

Ez örökre nevezetes események és harczok vezérlelke, Kossuth Lajos, bár távol hazájától, él még s önvédelmi harczunk vitéz honvédseregének vezérei közül életben vannak még Görgey Arthur és Klapka György tábornokaink.

Görgey Arthur viselt dolgainak jellemzése iránt megoszlott a nemzeti közvélemény.

Bárki, bárminő véleménnyel legyen is Görgey iránt, azt hogy kitünő képességü katona és vezéreink legkitünőbbike volt: tagadni nem lehet.

Részemről, midőn a világosi fegyverletételre óhajtok visszaemlékezni: nem szándékozom sem Görgeyről, sem másról határozott itéletet mondani.

Erre nem érzem m gamat hivatottnak.

Valamely történeti nagy esemény olyan, mint egy hegy. — Ha tövében állunk, csak egyik oldalát láthatjuk. — A maga egészében és fenséges alakjában csak akkor láthatjuk azt, ha távolabb állunk.

A világosi fegyverletétel részrehajlatlan megbirálása csak akkor válik lehetségessé, ha idő tekintetében a nemzet távolabb jut ez eseménytől. — Itéletében részrehaflatlan csak az a nemzedék lesz, melyből az alanyi indulat, a kiállott szenvedések érzete kihal és a mely előtt egykor megnyilnak a bécsi és moszkvai titkos levéltárak zárai s az egyik és másik részről váltott levelek és jelentések a nyilváuosságnak átadatnak.

Annyit azonban most is merek nyilvánitani. hogy azt a diadalmas fegyvert, melylyel az osztrák császári sereget az országból kiüztük, a benn fellázadt nemzetiségeket levertük: a két absolut hatalom egyesült seregei aiigha ragadhatták volna ki kezeinkből, ha vezérférfiainkat — a mi szerencsétlen nemzeti nyavalyánk — pártviszály s a rut személyes gyülölködés lelke meg nem szállta volna.

Amit a költő — Kisfaludy — Mohácsról énekelt, azt Világosról is elmondhatjuk.

„Hajh! ezt visszavonás okozá mind s durva irigység.
Egységünk történ törve, hanyatla erőnk.
A sorvasztó lánez igy készült hazánkra!
Nem az ellenség, ön fia vágta sebét.“

Mint mondám nem szándékszom a világosi katastropháról vagy vezérférfiainkról döntő itéletet mondani,

Czélom csupán egyet-mást elmondani az akkor létezett véleményekről, az uralkodott hangulatról s a fegyverletételről és az az utáni eseményekről.

Azt hiszem, nem lesz ez érdektelen, nemcsak még életben levő honvédtársaim előtt, de az uj nemzedék előtt sem, melyet érdekelnek az apák tettei.

I.

Mindenekelőtt el kell mondanom, hogy én egyike voltam azon ügyvédeknek, kik az első magyar kormány rendeletére az egyetemen, a haditörvényekből Ráez Vilmos császári és királyi hadbiró által tartott előadásokat hallgatták és azokból a vizsgát letették.

Mielőtt hadbiróvá kineveztettem volna, 1848. julius hóban beálltam közhonvédül a 35-ik (Zrinyi) zászlóaljba; majd később Mészáros Lázár hadügyminiszter által kineveztettem a Répássy tábornok dandárához főhadnagy-hadbiróul. E dandár a következő tavasszal Görgey hadtestéhez csatoltatván, Remellay Gusztáv századoshadbiróval együtt a főhadiszállásra rendeltettem be szolgálatra. Itt szolgáltam Budavár bevételéig s 1849. május 24-én, Görgey tábornok által, századosi ranggal, budapesti főhadbiróvá neveztettem ki.

Itteni szolgálatom, az oroszok bejövetele miatt csak rövid ideig tartott, mert már julius elején a budai vár ostrománál elfogott hadifogoly osztrák tisztekkel Szegedre rendeltettem, hova tudvalevőleg a kormány is vonult.

A fogoly osztrák tiszteket a szegedi várban elhelyezvén, a kormány uj székhelyére, Aradra mentem; ez alkalommal jutottam azon szerencséhez, hogy Jókai Mór barátomat, megboldogult nejével együtt kocsimon magammal vihettem.

Az Aradon beállott zürzavaros napokban, Görgey serege augusztus 10-én megérkezvén, rögtön jelentkeztem és ismét a főtáborkarhoz osztattam be. Ezzel mentem Világosra és részesévé, szemtanujává lettem a fegyverletételnek.

II.

Leirhatlan azon zavar, mely az 1849-ik évi augusztus hó első napjaiban Aradon uralkodott.

A szerencsétlen Dombinszky vezérlete alatt állott hadseregünk Szegednél és Temesvárnál csatát vesztett.

A kormány tagjai teljesen fejüket vesztették.

Mindnyájan Görgey vezéri tehetségébe és harczedzett hadseregébe vetettük reményünket. Végre augusztus 10-én Görgey — nagy örömünkre — seregével együtt Aradra érkezett.

Azt hittük, hogy most már egyesülve a Dombinszky-féle sereg romjaival, megverjük előbb a Haynau seregét, azután a muszkát.

Augusztus 10-én, délután három óra tájban bementem a várba, s ott láttam Kossuth Lajos kormányzót Görgeyvel beszélgetni.

Majd később Görgey is letült a kormányzó mellé, de föveggel és beszélgettek midőn egyszer csak Vinga felől sürü ágyulövések ütötték meg füleinket.

Felszaladtunk a vár bástyáira és onnan láttuk, hogy a Nagy Sándor tábornok vezérlete alatt előretolt 1-ső hadtestünk megtámadtatott Schlick osztrák tábornok által, még pedig oly sikeresen, hogy ezen hadtestünket estefelé Uj-Aradig visszanyomta.

Az ellenségnek ily közelnyomulása, Aradon még nagyobb zavart idézett elő, olanynyira, hogy másnap a kormányzó és a miniszterek az ország kormányzásáról lemondottak, mit Görgey, augusztus 11-én este kibocsátott kiáltványában hozott nyilvánosságra.

E kiáltványban tudatta Görgey, hogy Magyarország ideiglenes kormánya nem létezik többé, s ő a katonai parancsnokság a polgári főhatalmat is átvette. Kimentette, hogy a mi a sulyos körülmények közt a hazáért még tehető, mindent meg fog tenni: harczczal vagy békés uton, miként a szükség fogja parancsolni stb.

Azt hittük, hogy Görgey az oroszokkal már előbb megkezdett alkudozást most nagyobb buzgalommal és sikerrel fogja folytatni; de e hitünkben megingatott bennünket az a parancs, mely a sereget még azon éjjel Világos felé rendelte indulni.

III.

Az 1849. augusztus 11-ének éjjelén, a Világosra vezető utat annyira ellepték nemcsak a hadsereg fegyveres alkatrészei, hanem a fegyvertelen menekülők ezreinek kocsii is, hogy ezen az uton a szabad mozgás lehetetlenné vált.

Az égboltozatot sötét felhők lepték el; leverten vonuló tömegünkre a hold is mintha az ellenség szemei elől akart volna bennünket eltakarni — csak néha-néha vetett egy szemérmes fénysugárt.

A legtöbben belattuk helyzetünk kétségbeejtő voltát; de igen sokan — még magasabb rangu tisztek is — azt beszélték, hogy Világosról Erdélybe fogunk vonulni; ott elzárván a szorosokat védeni fogjuk magunkat mindaddig, mig valamelyik európai hatalom be nem avatkozik ügyünkbe, vagy a muszkákat ki nem verjük.

Ez az állitólagos terv némi reményt öntött csüggedő lelkeinkbe; de mennyire leolvadt e reményünk, midőn másnap reggel megérkeztünk Világosra és ott azon hirrel leptek meg bennünket, hogy nem megyünk Erdélybe, hanem az oroszok előtt leteszszük a fegyvert.

E hirre jéghideg borzadály futotta át arczunkat. — Letenni az oroszok előtt azt a fegyvert, melyet annyi véres csatában diadallal csillogtattunk; letenni a Görgey vezérlete alatti seregnek, mely csak győzelmekhez szokott, inkább a csatatéren dicső halállal veszünk el mindnyájan, mintsem az orosz kényuralom hadserege előtt letegyük eddig diadalmas fegyvereinket és eldobjuk vagy átadjuk azon zászlókat, melyek alatt nemcsak hazánk állami függetlenségeért, hanem az általános emberi jogokért és szabadságért is küzdöttünk!

Ilyen hangulat volt észlelhető köztünk Világoson augusztus 12-én.

Délután 3 óra tájban bementem a Bohus-kastélyba, hol Görgey szállva volt.

Epen akkor érkezett [illegible] küldöttként Rüdigernek, az orosz hadestparancsnoknak egy tábornoka nehány kozák kiséretében. A tábornok Görgeynek egy levelet adott át.

Mialatt Görgey válaszát irta, az orosz parlamentair bejött hozzánk a kastély verandájára s ott Kiss Ernő altábornagygyal és Aulich tábornokkal, franczia nyelven a legbarátságosabban társalgott.

Alig hogy ez az orosz tábornok Görgey válaszával eltávozott, a főhadiszálláson nem folyt egyébről a társalgás, mint az oroszokkal kötött békeszerződésről.

Általánosan beszélték, hogy másnap azon feltétellel teszszük le az oroszok előtt a fegyvert, hogy a multakért senkit az osztrákok felelősségre nem vonhatnak, de minden tiszt azon ranggal léphet be az osztrák hadseregbe, a melyet a magyar hadseregben viselt — Az altisztek és közlegények pedig minden bántalom nélkül haza mehetnek tüzhelyeikhez.

Meg kell vallani, hogy ügyes ámitás volt ez.

Nem csak az előbb osztrák hadseregben szolgált tisztek, hanem az ujak is igen nagyrészben, örömmel vették e hirt,

Az altisztek és közlegények is vágytak már a hazamenetelre, mert Görgey seregében sem volt meg már az a lelkesedés, melynek annyi csatában győzelmeinket köszönhettük.

(Folyt. köv.

— **Az aradi hadastyánegylet** tegnap délután rendkivüli közgyülést tartott N y á r y Béla elnöklete alatt. A rendkivüli közgyülés tárgya a ministerium által helyben hagyott módositott alapszabályok életbeléptetése s az ennek folytán szükségessé vált tisztujitás volt. A közgyülést az elnök megnyitván, vázolta az egylet eddigi müködését és fejlődését, kérve a tagokat, hogy az egyletet tovább is támogassák, hogy az alapszabály szerü céljainak minél tökéletesebben meg felelhessen. a tisztujitás következőkép ejtetett meg: E l n ö k n e k egyhangu lelkesedéssel ujból megválasztatott N y á r y Béla. alelnöknek: Vaszits György. pénztárnoknak: Roth Lajos, alaptőke gondnoknak: Gömöry Gyula számvevőnek: Weisz Mór, ellenőrnek: Nyáry Vilmos, titkárnak: Puskás Lajos, segédtisztnek: Grünwald Ferencz egyleti ügyészeknek: Lukácsy Lajos, Mülek Lajos. dr., és Barabás Béla dr., egyleti orvosoknak I. kerületben: Pozsgay Lajos dr., II. kerületben: Leitner Ernő dr., III. kerületben: Hudetz Ferencz dr., gyógyszerészeknek: Kiss István Földes Kelemen és Rozsnyay Mátyás, beteglátogatóknak: Kövessy Sándor, Moskovicz Jakab, Dogubel Ferencz és Gábor György, választmányi tagoknak: Sztanics Mátyás, Pavisica Antal, Sztoján György, Hacker Mór, csapattisztek, továbbá Szablódszky László, Kövessy Sándor Gábor Jócza és Hönig Frigyes. — Megemlitjük, hogy az egyletnek ez idő szerint 148 rendes és 40 pártoló tagja van.

— **Az aradi honvédség** csütörtökön reggel indul a lugosi sátortáborba a Lugos környékén tartandó nagy gyakorlatokra. A zászlóaljjal mennek a bevonult nagy számu tartalékosok is.

— **Az aradi iparosok első betegsegélyző és temetkezési egylete** tegnap délelőtt rendkivüli közgyülést tartott. Már a mult vasárnap lett volna megtartandó e közgyülés, de akkor a választmánynak a pénztárnok felfüggesztésére irányuló javaslata oly nagy ellenzéssel találkozott, hogy a nagy zajban lehetetlen volt a kedélyeket lecsillapitani s a gyülést határtozohozatal nélkül kellett függeszteni. A tegnapi gyülésen, mint hatósági biztos jelenvolt N y á r y Béla alkapitány, kinek tapintatos közbejárásával sikerült a gyülést helyes mederbe terelni s a botrányokat megakadályozni. A rendkivüli gyülés összehivását a jelenlegi pénztárnok, W i n k l e r Alajos szorgalmazására, egyleti tag kérte. A gyülés tárgya a pénztárnok és társai által az egyleti elnök, G a n t n e r Mátyás ellen beadott panaszlevél volt. A terjedelmes panasz levél felolvasása után, erra az elnök azonnal pontonként megfelelt. Minthogy azonban ugy a vád mint a védelem tekintetében a jelenvoltak véleménye igen megoszlott, a jelen volt hatósági biztos N y á r y Béla inditványára abban történt a megállapodás, hogy a panasz megvizsgálására H a u n o l d Gergely elnöklete alatt egy öt tagu bizottság küldetett ki azon utasitással, hogy a tényálladékot behatóan megvizsgálva, arról szóló jelentését folyó évi október 7-én e célból tartandó közgyülésnek terjeszsze be. A vizsgálat tartama alatt ugy elnök, [illegible] n e r Mátyás, mint a pénztárnok W i n k l e r Alajos hivatalaikat helyetteseiknek adják át. A gyülés 11 óra után teljes rendben ért véget.

— **Nemtelen bosszu.** Muntyán Gyorgye román atyafi tegnap délelőtt a Béla-téren orozva megtámadta Vanku Evát s egy vastag furkós bottal addig verte mig a szegény asszony aléltan terült el a földön. Muntyán bekisértetvén a rendőrséghez, itt azt adja elő, hogy boszuból támadta meg a védtelen asszonyt, a miért ez őt egy hét előtt felpofozta. Egyelőre a hüvösre tették a vitéz román hazafit.

— **Kisasszonynapja alkalmából mérsékelt menettérti jegyek kiadása Budapestre.** Kisasszonynapja alkalmából f. é. szeptember hó 6-án és 7-én a m. kir. államvasutak közp. hálózatának összes állomásairól kivéve a Budapest-bánhidai, bpest-lőrinczi, bpest-horthi és bpest tápiógyörgyei és budapest-szabadszállási vonalrészek állomásait 50 százalékkal mérsékelt II. és III. oszt. személyvonatu 10 napig érvényes menettérti jegyek adatnak ki Budapestre a fentemlitett napon közlekedő valamennyi személyszállitó vonathoz — gyors és expressvonatok kivételével — valamint a Budapestre csak szeptember hó 8-án reggeli órákban érkező személy-vegyes és omnibus vonatokhoz. A visszautazás bármely személyszállitó vonattal gyors és expressvonatok kivételével bezárólag szeptember hó 15 ig történhetik. A miskolcz füleki, — bánréve-dobsinai és felled-tiszolczi szárnyvonalak állomásain kiadandó menettérti jegyek visszautazás alkalmával a hatvan-miskolczi utirányon át valamint a tövis-predeáli vonalrész állomásairól — N.-Váradon át szóló jegyek visszautazásnál Aradon át is érvényesek. Gyermekekre nézve a következő kedvezmények engedélyeztetnek. Két 10 éven aluli gyermek számára az illető kocsiosztályra szóló egész menettérti jegy váltandó. Egy ily gyermek a II. oszt.-ban egy egész III-ad oszt menettérti jegygyel utazhatik. — A III. oszt.-ban egy gyermek felnőtt kisérőjével együtt egy egész II. oszt. menettérti jegy váltása mellett utazhatik. Podgyász-szabadsuly nem engedélyeztetik. Budapest, 1888. augusztus hóban. Az igazgatóság.

— **Szinészet Csabán.** A r a d i Gerő szintársulata mielőtt Szegedre utaznék f. hó 12-én hat előadásra B.-Csabára megy.

— **A meglynchelt munkavezető.** Jelentettük már pár nap előtt, hogy a gyomai töltésmunkálatoknál a szegedi illetőségü N é m e t Jenőt, a Deutsch E. vállalkozó czég munkavezetőjét, egy gyomai kubikos orozva meggyilkolta. Egy Békés-Gyuláról aug. 31-én kelt levél a gyilkosságról a következő bővebb adatokat jelenti: Egy pár nap előtt — e hó 27-én — gyilkolta meg N á d u d v a r i Antal gyomai kubikos N é m e t Jenő munkafelügyelőt, és Váradi-Szakmary Arisztid, a csabai vizsgálóbiró a mai napon már be is fejezte a vizsgálatot s annak érdekes iratait a megtört bünösisel együtt már át is szállitotta a gyulai törvényszékhez. Az épp oly gyors mint sokoldalu vizsgálat meglepő eredményekkel szolgál. A tanuk [illegible] vallomásai egészen más szinben tüntetik fel a bűntényt mint néhány fővárosi napilap tudósitása. Az elkövetett gyilkosság elmaradhatatlan következménye volt a m e g ö l t m u n k a f e l ü g y e l ő e m b e r t e l e n b á n á s m ó d j á n a k; a kubikosban társainak sokáig visszafojtott elkeseredése, a titokban táplált bosszu tört ki. Német munkafelügyelő robusztus, hatalmas erejü, tipusa volt azoknak a munkavezetőknek, a kik ellen nem most fordul először a sanyargatott munkás bosszuállása. Idegessége, igazságtalansága a munkásokat már régen keseritette, de szólni nem mertek, mert a vállalkozóval olyan munkaszerződésük volt, hogy a legkisebb — akár látszólagos — engedetlenségért vagy békétlenségért bérüket s munkájukat vesztik. Hát törtek inkább. Eppen csak hogy korbácsot nem kaptak; de jaj volt nekik, ha munkaközben megálltak egy percre. A vállalkozó Deutsch [illegible] munkavezetőjének érdekében állott, hogy kubikosai mennél többet dolgozzanak, mert éhez arányitva járt nekik ki a haszon az államtól. Viszont a kubikusoknak is meg volt az érdekük, hogy mennél többet dolgozzanak, köbméterenként járván ki nekio a fizetség. De igyekezetüket — a vállalkozás hasznára — mesterségesen akarta fokozni Német munkafelügyelő, s ennek az volt az eredménye, hogy a munkások közül sokan e z i v e s e b b e n dolgoztak 20 kr. átlagárral a kincstárnak, mint 30 krral a vállalkozónak. A fizetést is rendetlenül teljesitették, mindenféle levonásokat eszközöltek, a mit a munkások sehogysem ismernek el igazságosnak. A fizetéses napokon mindig volt baj, káromkodás, szörnyüködés. Igy esett az elmult szombaton is, Nádudvari Sándor (a gyilkos bátyja) nem mehetett el aznap a pénzeért, hát másnap ment el. Akkor Német azzal utasitotta el, hogy már más kivette a pénzét, kérje attól. A hivatkozott pedig azt állitotta, hogy nem vette föl, hát a munkás megint Némethez fordult Az biztatta, hogy megadja, de a mikor pár nap mulva — a munka szinhelyén, a Körös gyomai gátján — megint követelte a pénzét a munkás, durván elutasitotta: „Nekem más dolgom is van!" Kis vártatva, a mikor a káros ember tétlennek látta a munkafelügyelőt, megint csak megszólitotta a p é n z é é r t. — Német erre dühvel támadt rája és ö s s z e s z i d t a. A szóváltókhoz 40—50 lépésnyire dolgozott csöndesen Nádudvari Antal, a ki mikor meghallotta a munkafelgyelő szitkozódásait, — az eseten különben is elkeseredve — fogta az ásóját, letisztitotta róla a földet, lassan megindult Német felé és óriási szerszámával halálos ütést mért annak fejére. A munkafelügyelő élettelenül rogyott össze, a gyilkos pedig bátyjához fordulva rámutatott a tetemre: „Már most megvan a béred, huzd le a csizmáját!" Aztán megindult hazafelé, bement a községházára, de korán reggel nem volt ott még senki Később találkozott egy városi rendőrrel, a kinek megmondta a dolgot s bekisértette magát. A gyilkos — verekedésért már többször büntetett — katonaviselt fiatal ember, börtönben csöndesen viselte magát, nem bánja bünét, mert azt hiszi, hogy társaiért állt boszut. „Tudom, hogy kapok tiz-husz évet, be nem bánom!" — Igy szólt nyomban a gyilkosság után. Elképzelhető, hogy a gyomai Kőrösmunkálatok — a melyek a vállalkozó kezében vannak — nem folynak tovább minden izgatottság nélkül. A vállalkozó csak zsandárfedezett mellett mer tovább dolgoztatni; még igy is félős, nem támad-e ott valami szerencsétlenség.

NAGYVILÁG.

— **A bellovai rablókról** L a e n d l e r az általuk elfogott mérnok Tárczát irt a „Neue Freie Presse"-ben, melyből közöljük a következő részleteket: „A kapitány után egy bizonyos Kasserow Ilia a legbefolyásosabb cimbor [illegible] melyért Ilia a rubelek olcsóssága miatt rendkivül rajongott, tette ez embert rablóvá. Kaulbars csudálása Iliát számtalanszor érintkezésbe hozta Sophiában a vizsgálóbiró botjával. Megunva végre az ütlegeltetést, Ilia megszökött a fogságból s fegyverével a hegyek közé vonult, hogy akkor, amikor barátjai közül Zankow vagy Karawelow jut kormányra, eljöjjön onnan és talán befolyásos politikai szerepet kezdjen játszani. Jelenleg 45 éves, meglehetősen jómódu családból származik és eltogatásáig Dubniczában lakott. Igen intelligens, értelmes férfiu és azok a nézetek. a melyeket előttem az ország viszonyai felől kifejtett, teljesen talpraesettek voltak. O volt az egyedüli a bandában, aki európai ruházatot viselt és egész viselkedésében, társaihoz képest, bizonyos exklusivitást mutatott. A rablófőnök második segéde, Gendarmina Costa nem mutatott sem intelligentiát és nem is birt megnyerő külsővel. Csak egy körülmény jellemzi ez embert; valahányszor tudniillik [illegible] keres és olyat rendszeresen talál is. Már kavasz is volt Philippopolban a praefektusnál s csendőr, stb. Két év előtt a hazardschiki rendőrség titkos ügynöke volt. Ily kedélyesen folynak a dolgok Bulgáriában. A banda többi tagja fiatal, markos legényekből állott, a kiknek több, vagy kevesebb bün nyomja lelkiisme retüket. Közülük kettő alig volt 16—17 évesnél idősb. Nemzetiség szerint a banda feloszlott három albániaira (keresztények), két ruméliotára, tizenegy maczedoniaira és egy bolgárra. A banda szervezése egész katonaias volt; a fegyelem a képzelhető legszigorubb. A kapitány, vagy a hadnagyok parancsait pontosan teljesitették, mig a tábort két, három-három emberből álló őrség őrizte, a kik minden közelben levő mozgást megfigyeltek és arról referáltak és minden két órában felváltattak. Mindegyik rablónak egy 150 patronu Martini-féle fegyvere, görbe török kardja, vagy yatangája és a legnagyobb részének revolvere is volt, két kenyérzsák tökélesitette a fölszerelést. A tisztek fölszereléséhez tartozott még a kenyérzsákon kivül egy bőrtáska, melyben az „iroda", t i. papir és irón volt elhelyezve, egy tábori gyógyszertár, gyógyszerekkel megsebesülések részére s egy bivalybőr-tömlő az ugynevezett Salla, melybe vagy 10 liter viz fért és a melynek mindig töltve kellett lennie." — A rylloi kolostor mellett a bolgár rablók által elfogott Kara Stojanov fényképész, a kit a banditák váltságdij nélkül eresztettek el — Pol. Corr. sóphiai levele szerint — a rablók több érdekes politikai szinezetü nyilatkozatáról tett jelentést. Igy például Stojanovot összetévesztették a bolgár miniszterelnökkel, s rámordultak: „Tehát ti nem akarjátok az oroszokat, mi? A rablók kijelentették, hogy ők Stambulov minisztert akarták elfogni 100.000 font váltságdijat követeltek volna, De meglehet — tették hozzá — akkor is megöltük volna, ha a váltságdijat megkaptuk. A banditák még Ferdinánd fejedelem elrablását is tervezik. „Mi a fejedelmet nem bántottuk volna — mondották — mert hátha Ausztria-Magyarország e miatt megszállta volna Bulgáriát (!)" A rablók Stojanovtól Bulgária politikai viszonyai felől kérdezősködtek és véleményét kértek ki Ferdinánd fejedelem állásának tartóssága felől. Végül kijelentették, hogy az esetben, ha a kormány kegyelmet ád nekik, békés foglalkozás után fognak nézni: ellenkezőleg a rablók a jövő tavasszal ujra szervezkednek.

IRODALOM és MÜVÉSZET.

— **Jónás János: A kereskelmi levelezés kézikönyve.** II. Jónás János pozsonyi kereskedelmi akadémiai igazgató szerkesztése alatt indult meg a mult években a „k e r e s k e d e l m i s z a k k ö n y v t á r", mely eddigelé is igen hasznos és hézagpotló munkákkal gyarapitá a fejlődés első stadiumában levő kereskedelmi szakirodalmunkat. A vállalatról a legilletékesebb forum, a nagyméltoságu vas- ás és közoktatásügyi m. kir miniszter ur il véleményt mondott, midőn a közoktatási tanács javaslatára a könyvtár első két kötetét: „Jónás: Kereskedelem- és forgalom isme" és „Jonás-Havas: Irodai munkálatok" czimü munkákat engedélyezte. A megjelent munkákhoz sorakozik az ellöttünk fekvő mü, mely a levelezés II. részét képezvén, a váltók és folyoszámlák ügyében előfordulható leveveket tárgyalja. A tárgyalás lényegesen eltér az eddig megszokot modortól. Nem összefüggés nélküli levélhalmaz, hanem a levelezést, mint az összes kereskedelmi tudományok középpontját, mint szerves egészet tárgyalja, olyan módszerrel, melynek czélja a levelek irása mellett a kereskedelmi érzék fejlesztése, s kereskedelmi élet megértetése. A levelek irálya határozottan megczáfolja ama régi már-már meggyökeredzett felfogást, hogy a magyar nyelv kereskedelmi irálya nem alkalmas. Alk[illegible] darabos, nem kétértelmü, de nem is hosszas, hanem gördülékeny, világos, határozott és rövid. Minden levél bizonyitja, hogy a könyv megirója nemcsak a nyelvet kezeli jól, hanem alapos szakismerettel rendelkezik. A gyakorlati élet köréből meriti a tételt, melyet a kereskedelmi felfogásnak megfelelően dolgoz ki, és melyet rövid magyarázatban értelmez. A világos irály és a szakszerü megjegyzések magánhasználatra is alkamassá teszik a könyvet; a levelek kifogástalan magyarságánál fogva pedig jogot tarthat arra, hogy az irodákban mint tanácsadó foglaljon helyet. A külső alak szempontjából kiállja a mü a versenyt bármely külföldi termékkel. Az egyes darabok ugy állitvák ki, mint azokat a gyakorlati életben kiállitani kell. A 98 negyedrétü oldalra terjedő munka ára 2 frt. Kiadja S t a m pfel Károly.

NYILTTÉR.*)

2735/1888. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. tvszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a ménesi m. kir. kincstári uradalom végrehajtatónak Kelecsényi Ferencz világosi lakos és kisk. Stjef Gyula képviseletében Poszonics Nicza községi közgyám kovaszinczi lakos végrehajtást szenvedő elleni 10 frt 92 kr. tőkekövetelés és törvényes járulékai iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. tvszék területén levő és a kovaszinczi 1535. sz. telekjegyzőkönyvben A. + 1 alatt foglalt és a Gyalu turnuluján fekvő szöllőbirtokra 364 frtban az árverést ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi szeptember hó 4-ik napján d. e. 10 órakor kovaszincz községházánál megtartandó nyilvános árverésen megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanság becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. törvényczikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügy miniszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánompénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon, 1888. évi február hó 20-án

Az aradi kir. tszék mint tlkvi hatóság

48584/88. tlkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. tvszék mint tlkvi hatóság közhirré teszi, hogy Aradmegye gyámpénztára végrehajtónak Lukutza Gyorgye örökösei Lukutza Száveta, és Lukutza Anna, férj. Gyurki Vászinié végrehajtást szenvedő elleni 151 frt 23 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az aradi kir. tszék területén levő Szabadhely községben fekvő a 401 sz. tjkvben A. I. 1. alatt felvett 239 frt becsértékü beltelek és ház, A. I. 2—5. alatt felvett 302 frt becsértékü egynyolczad külállományu földből álló ingatlanságokra 541 frtban megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1888. évi szeptember hó 19-ik napján d. e. 10 órakor** Szabadhely községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is adatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX törvényczikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és 1881. évi november hó 1-én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet [illegible] kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t-cz. 170. §-a értelmébena bánompénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon, 1888. májushó 25-ik napján.

Az aradi kir. tszék, mint tlkv. hatóság.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk

Felelős szerkesztő:

HINDY ÁRPÁD.

A z élvezetek egyik legelsőbb és legkellemesebb neme, mely testünket felüditi, zsibbadásnak induló idegeinket napi munkáink teljesitésére képesebbé teszi, vérünk rendes forgását előnyösen előmozditja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatba tartja a „**fürdés.**"

A fürdés, kiválólag a gőzfürdéssel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testnek felbőre lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s igy lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle kifejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadittassék; ezáltal egészségünk biztosittatik.

Hogy ezen önmagunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehessünk,

Simay István a „Maros"-gőzfürdő tulajdonos

a fürdési dijakat oly méltányosan állapitotta meg, hogy azt mindenki használhatja. — **Télen át reggel 7 órakor nyittatik a fürdő.**

GŐZFÜRDŐ.

Egy személy-jegy . . . . . 70 kr
10 db. bérlet-jegy . . . . . 5 frt 70 kr.
Egy deák-jegy . . . . . 40 kr.

USZODA.

Egy személy-jegy . . . . . 25 kr
10 drb. bérlet-jegy . . . . . 2 frt — kr
Egy gyermek-jegy . . . . . 15 kr
10 drb bérlet-jegy . . . . . 1 frt — kr

HIDEG GYÓGY-FÜRDŐ.

Egy személy-jegy . . . . . 50 kr.
15 darab bérlet-jegy . . . . . 6 frt 75 kr.
30 „ „ . . . . . 13 frt 50 kr.
Mossással egy személy . . . . . 70 kr.

A váróteremben hideg étkek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatnak.

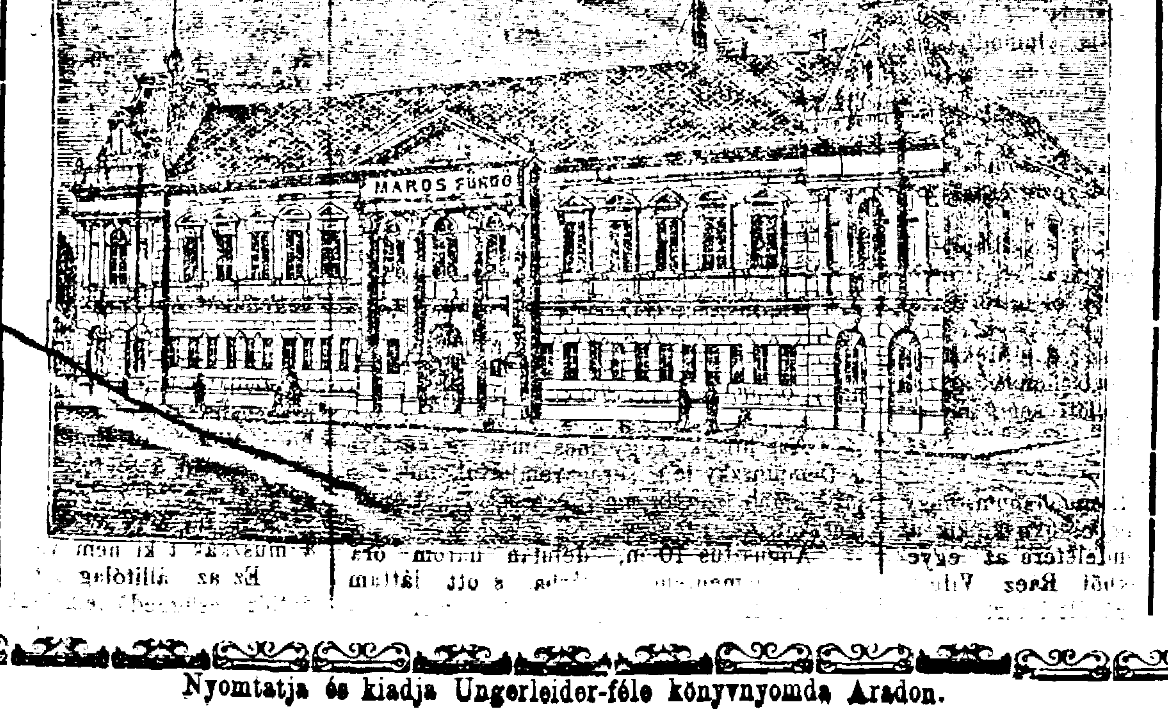

VAS- és MOOR-FÜRDŐ.

Egy személy-jegy . . . . . 1 frt — kr
10 darab bérlet-jegy . . . . . 9 frt 50 kr

MÁRVÁNY-KADFÜRDŐK.

Ruhával . . . . . 50 kr.
Ruha nélkül . . . . . 40 kr.
10 darab bérlet-jegy . . . . . 3 frt 50 kr

VILLANY-FÜRDŐ.

Egy személy-jegy . . . . . 70 kr.
10 db. berlet-jegy . . . . . 6 frt 50 kr.

Külön ruha-dijak:

1 lepedő vagy palást . . . . . 7 kr.
1 törülköző . . . . . 3 kr.

Pénztárnyitás: nyáron reggeli 6 órakor. télen reggeli 7 órakor.

SZÜRT MAROS-IVOVIZ eladásra is havi ué nyujtatik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Nyomtatja és kiadja Ungerleider-féle könyvnyomda Aradon.